

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE**

Olsztyn, 23 lutego 2015 r.

WOPN-OON.082.04.01.2015.WS.KKK

O B W I E S Z C Z E N I E

W związku z realizacją projektu nr POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 5.3 Priorytetu V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, na podstawie art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze późn. zm.) w związku z art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 42 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie

z a w i a d a m i a

o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa w opracowaniu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie dla obszaru Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka PLH280052.

Udział społeczeństwa, zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 39 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, zagwarantowano poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie znak: WOPN-OON.082.033.2014.WS z 27 października 2014 r. o możliwości zapoznania się z projektem planów zadań ochronnych opublikowanym na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz na Platformie Informacyjno-Komunikacyjnej (PIK). Z projektami dokumentów można było zapoznać się także w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie przy ul. Dworcowej 60, 10-437 Olsztyn.

Obwieszczenie wywieszono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Olsztynie (w terminie od 27 października 2014 r. do 17 listopada 2014 r.), opublikowano w Gazecie Wyborczej dnia 27 października 2014 r., zamieszczono na stronie internetowej www.komunikaty.pl oraz wysłano do właściwych miejscowo urzędów, tj: Starostwa Powiatowego w Nidzicy, Urzędu Gminy Janowo, Urzędu Miejskiego Nidzica, Starostwa powiatowego w Olsztynie, Urzędu Miejskiego w Olsztynku, Urzędu Gminy Purda, Urzędu Gminy Stawiguda, Starostwa Powiatowego w Szczytnie, Urzędu Gminy w Jedwabnie, Urzędu Miasta i Gminy w Pasymiu, Urzędy Gminy Szczytno oraz Urzędu Gminy Wielbark pismo z prośbą o wywieszenie obwieszczenia na tablicy ogłoszeń. W zależności od daty wywieszenia obwieszczenia, w poszczególnych urzędach konsultacje trwały w dniach:

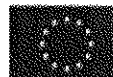
- Starostwo Powiatowe w Nidzicy od 28 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,
- Starostwo Powiatowe w Olsztynie od 29 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,
- Starostwo Powiatowe w Szczytnie od 27 października 2014 r. do 27 listopada 2014 r.,

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- Urząd Gminy Janowo od 28 października 2014 r. do 20 listopada 2014 r.,
- Urząd Miejski Nidzica od 27 października 2014 r. do 17 listopada 2014 r.,
- Urząd Miejski w Olsztynku od 29 października 2014 r. do 20 listopada 2014 r.,
- Urząd Gminy Purda od 29 października 2014 r. do 21 listopada 2014 r.,
- Urząd Gminy Stawiguda od 28 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,
- Urząd Gminy w Jedwabnie od 29 października 2014 r. do 20 listopada 2014 r.,
- Urząd Miasta i Gminy w Pasymiu od 28 października 2014 r. do 24 listopada 2014 r.,
- Urząd Gminy Szczytno od 27 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,
- Urząd Gminy Wielbark od 28 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.

Osoby zainteresowane projektami miały możliwość złożenia uwag i wniosków w formie pisemnej lub ustnej do protokołu oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn i za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres e-mail: sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl w terminie do 21 dni od daty wywieszenia obwieszczenia.

W związku z udziałem społeczeństwa zgłoszono następujące uwagi do projektu planu zadań ochronnych:

(utrzymano numerację działań zgodną z projektem planu wyłożonym do konsultacji społecznych)

I Klub Przyrodników

1. *Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, przedmiot ochrony 7230, działanie nr 34 „Usuwanie nalotu drzew i krzewów”. Obecny zapis „Najlepiej wykonywać w okresie zimowym” dopuszcza możliwość prowadzenia prac również poza okresem zimowym (w tym okresie lęgowym ptaków, co nie jest dopuszczalne). Proponujemy zmianę zapisu na: „Realizacja cyklicznie, w miarę potrzeb, na podstawie monitoringu, w okresie od sierpnia do lutego (optymalnie zimą)”.*

Uwagę uwzględniono. Zastosowano proponowany zapis.

2. *Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, przedmiot ochrony 7230, działanie nr 35 „Wykaszenie lub ścinanie gatunków szuwarowych”. Zapis dotyczący częstotliwości i sposobu koszeń opiera się o wytyczne użytkowania mechowisk w wariantcie 2 pakietów przyrodniczych programu rolnośrodowiskowego, uwzględnia jednak tylko jedną z dopuszczalnych możliwości użytkowania tego typu siedlisk. Aktualnie wymogi rolnośrodowiskowe dla wariantu mechowiskowego wskazują stosowanie jednego z następujących schematów koszenia:*

- *pozostawienie 50% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej części tej działki niż w poprzednim roku, albo*
- *pozostawienie całej powierzchni działki rolnej nieskoszonej, na przemian z koszeniem w kolejnym roku całej jej powierzchni, albo*
- *pozostawienie 50% powierzchni działki rolnej nieskoszonej, na przemian z koszeniem w kolejnym roku całej jej powierzchni, przy czym pozostawienie w danym roku 50% powierzchni działki rolnej nieskoszonej powinno dotyczyć innej części tej działki niż dwa lata wcześniej;*

Należy brać jednocześnie pod uwagę fakt, że od 2015 roku wymogi realizacji wariantów torfowiskowych będą najprawdopodobniej odmienne od obecnych, natomiast zapisy PZO pozostaną nadrzędne w stosunku do wymogów rolnośrodowiskowych. W przypadku małych obiektów torfowiskowych koszenie 50% powierzchni każdego roku nie wydaje się zasadne,

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

korzystniejsze byłoby koszenie całej powierzchni raz na dwa lata, lub w przypadku silnej ekspansji trzciny co roku.

W związku z powyższym wnioskujemy o dopuszczenie możliwości użytkowania mechowisk:

- raz na dwa lata (koszenie całości co drugi rok) począwszy od pierwszego roku obowiązywania PZO,
- co roku w przypadku fragmentów podlegających silnej ekspansji trzciny.

Ponadto, mając na uwadze specyficzne warunki panujące na torfowiskach, wnosimy o określenie terminów koszenia w okresie 1 sierpnia – 31 grudnia oraz obligatoryjne wynoszenie biomasy poza siedlisko do lutego roku następującego po roku, w którym wykonano koszenie.

Uwagę uwzględniono. Zastosowano proponowane zapisy.

3. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, przedmiot ochrony 7230, działania związane z ochroną czynną. W związku z zaplanowaną w ramach projektu Klubu Przyrodników budową zastawek w sąsiedztwie torfowiska Trępel, wnioskujemy o umieszczenie tego działania w tabeli. Sugerowany zapis:

- działanie: „Budowa zastawek”,
- zakres prac: „Budowa 1-3 (w zależności od potrzeb) drewnianych zastawek hamujących i nieznacznie podnoszących poziom wody na rowie melioracyjnym, przed przepustem pod drogą leśną. Dokładną lokalizację i poziom piętrzenia określić na podstawie operatu wodnoprawnego”,
- miejsce realizacji: „Sąsiedztwo płatu 095F”,
- termin wykonania: „Zadanie wykonać w pierwszych trzech latach obowiązywania planu”,
- szacunkowe koszty: „6 tys. zł”,
- podmiot odpowiedzialny za wykonanie: „Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie, Klub Przyrodników”

Uwagę uwzględniono częściowo. W załączniku nr 5 do zarządzenia oraz w dokumentacji planu zamieszczono proponowane działanie. Jako podmiot odpowiedzialny wpisano Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Olsztynie”.

4. Uwaga do projektu dokumentacji planu zadań ochronnych, Ad. 6 „Ustalenie działań ochronnych”. Niektóre z działań nie posiadają przyporządkowanych numerów.

Uwagę uwzględniono. Uzupełniono numerację działań ochronnych w dokumentacji planu.

5. W naszej opinii, rozpoznanie występowania zdecydowanej większości przedmiotów ochrony obszaru pozostaje wciąż niezadowolające; nie zawsze zgadzamy się z opiniami Autorów dokumentacji PZO w tej sprawie wyrażonymi w Tab. 2.6 dokumentacji. Uważamy za potrzebne ujęcie w PZO działań poprawiających to rozpoznanie, w szczególności – obok działań zaproponowanych:

- Systematycznego przeglądu wszystkich jezior i jeziorek w obszarze z terenowym rozpoznaniem parametrów fizykochemicznych oraz roślinności wodnej i podwodnej, w celu systematycznej weryfikacji zakwalifikowania poszczególnych akwenów do typu siedliska 3140, 3150 lub 3160. Działanie to powinno objąć wszystkie jeziora i jeziorka, a nie tylko jez. Jasne,
- Systematycznego przeglądu wszystkich torfowisk w obszarze, wraz z przynajmniej podstawowym rozpoznaniem budowy stratygraficznej i rodzaju zasilania wodami, w celu weryfikacji zaliczenia poszczególnych obiektów do typów siedlisk 7110, 7140 lub 7230 i rozpoznania podstawowych uwarunkowań wodnych.

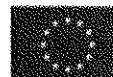
Uwagę uwzględniono częściowo. Dla siedlisk 3140, 3150 oraz 3160 dodano działanie ochronne dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony pod nazwą „Weryfikacja typów siedliska”, zakres prac: „Systematyczny przegląd wszystkich jezior i jeziorek w obszarze z terenowym rozpoznaniem parametrów

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

fizykochemicznych oraz roślinności wodnej i podwodnej, w celu weryfikacji zakwalifikowania poszczególnych akwenów do typu siedliska 3140, 3150 lub 3160”, miejsce realizacji: „wszystkie jeziora i jeziora obszaru Natura 2000”, termin wykonania: „w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu”, podmiot odpowiedzialny za wykonanie: „RDOŚ w Olsztynie”.

Dla siedlisk 7110, 7140 i 7230 zaplanowano działania ochronne dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony, polegające na poszukiwaniu i skartowaniu płatów siedlisk w obszarze, dokonaniu oceny stanu ochrony i analizy zagrożeń oraz zaplanowanie działań ochronnych i monitoringu. Działania te obejmują cały obszar Natura 2000.

6. *Nieprzekonujące są przedstawione w dokumentacji PZO oceny studiów i planów zagospodarowania przestrzennego, w których wszystkie dokumenty zostały ocenione jako „nie zawierające zapisów które w znaczący sposób wpływałyby na przedmioty ochrony”. Czy rzeczywiście w przedmiotowym obszarze nie istnieje presja urbanizacyjna, w szczególności tendencja do lokalizowania zabudowy lotniskowej w sąsiedztwie jezior, a także do nadmiernego lokalizowania nad jeziorami miejsc rekreacyjnych, tj. miejsc biwakowych, miejsc kąpania się, pomostów? Czy presja ta rzeczywiście nie jest wyrażona w dokumentach planistycznych gmin?*

W naszej ocenie, istotnym zagrożeniem dla obszaru jest zabudowa, w szczególności lotniskowa w pobliżu jezior. Zwracam uwagę, że zabudowa ta musi być identyfikowana nawet wtedy, gdy w granicach obszaru znajduje się tylko samo jezioro, a zabudowa jest zlokalizowana poza obszarem. Zwracamy tu uwagę, że jeziora to przecież przedmioty ochrony – siedliska przyrodnicze 3140 lub 3150 oraz siedliska chronionych gatunków. Ich ochrona wymaga m.in. zachowania naturalnych stref brzegowych, które muszą być traktowane jako integralny komponent ekosystemu jeziora (siedliska przyrodniczego).

Wnosimy więc o ponowną analizę tego aspektu i o uzupełnienie planu o zagrożenia, cele, działania ochronne, oraz wskazania do zmian w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego, gwarantujące ochronę jezior – siedlisk przyrodniczych przed przybliżającą się do nich zabudową i jej bezpośrednimi i pośrednimi skutkami.

Uwagę odrzucono. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zostały przeanalizowane przez Wykonawcę w trakcie opracowywania projektu planu zadań ochronnych. Ochrona zbiorników wodnych na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka jest zapewniona, ze względu na pokrywanie się przedmiotowego obszaru Natura 2000 z Obszarem Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej oraz Obszarem Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego, na terenie których obowiązuje zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

7. *Zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, akt prawa miejscowego powinien stanowić jednoznaczne normy prawne, zrozumiałe na podstawie tylko samego aktu bez potrzeby odnoszenia się do źródeł zewnętrznych. W związku z tym, cel działań ochronnych należy określić jako opis stanu, który powinien zostać osiągnięty, bez odwołań do ocen stanu ochrony w formie FV, U1, U2. W przeciwnym razie znaczenie aktu prawnego ulegałoby de facto zmianie gdyby GIOŚ zmieniłby metody i kryteria oceny stanu ochrony, a to naruszałoby delegację ustawową do ustanowienia PZO. Wyłącznie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może kształtować normy w ramach planu zadań ochronnych; normy te muszą być ukształtowane zgodnie z wytyczną ustawową do ustanowienia PZO, a wytyczna ta nie wiąże innych organów.*

Uwagę odrzucono. Cele działań ochronnych sformułowano zgodnie z wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Skrót FV, U1, U2 zostały podane dodatkowo w nawiasach, natomiast stan ochrony został zdefiniowany również w sposób opisowy, jako właściwy, niezadowolający oraz zły, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

8. Środkiem ochrony wszystkich typów jezior, a nie tylko 3160, powinno być – w przypadku ich sąsiedztwa z lasem – wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości 30-50 m, liczonego na gruncie mineralnym otaczającym jezioro od krawędzi utworów hydrogeniczných w misie jeziornej (nie od linii wody, bo wówczas pas ten obejmowałby zwykle tylko nadrzeczne pasmo olszyn).

Pas ten powinien być zupełnie wyłączony z użytkowania rębego, a nie tylko z rębni zupełnych. Można w nim dopuścić ewentualnie użytkowanie przerębowe. Zwracam uwagę, że „wyłączenie z użytkowania rębiami zupełnymi” dopuszczałoby rębnię IIIa, czyli wycinanie – choćby nad samą wodą gniazd; wycinanie – choćby nad samą wodą – cięciem zupełnym drzewostanu na powierzchni międzygniazdowej.

Uwagę uwzględniono częściowo. Działanie nr 6 „Utrzymanie właściwego sposobu użytkowania w zlewni” przeformułowano na „Modyfikacja zasad gospodarki leśnej poprzez pozostawianie bez użytkowania pasa drzewostanu o szerokości 30 m od granicy siedliska, liczonego na gruncie mineralnym otaczającym jezioro od krawędzi utworów hydrogeniczných w misie jeziornej”. Działanie to zostało również dodane jako działanie ochronne dla siedlisk 3140 i 3160.

9. Środkiem ochrony siedliska 3260 powinno być nie tyle ograniczenie redukcji, co ograniczenie prac utrzymaniowych, w szczególności wykluczenie wydobywania z rzeki osadów, a także wykluczenie zasypywania wyrw brzegowych oraz usuwania z rzeki powalonych drzew (te elementy są ważne dla rozwoju naturalnej morfologii koryta rzecznej, które jest elementem będącej we właściwym stanie rzeki włosienicznikowej).

Bagrowanie (odmulanie) rzeki nie jest regulacją.

Jako siedlisko 3260 należy traktować nie tylko płaty roślinności włosienicznikowej, ale całe ciekę o określonej hydroekologii, której wyrazem jest m.in. występowanie takiej roślinności. Zwracamy tu uwagę, że płaty roślinności włosienicznikowej mogą rozwijać się różnie w różnych latach, jak również ich rozwój może zależeć od lokalnych i punktowych warunków świetlnych, co nie powinno wpływać na klasyfikację ekosystemu danej rzeki jako siedliska 3260. Nie należy więc adresować zapisów do „odcinków rzeki z siedliskiem 3260”, tylko do całej rzeki.

Uwagę uwzględniono częściowo. Zmieniono nazwę działania ochronnego na „Ograniczenie ingerencji w rzekę Marózkę”. Zakres prac przeformulowano na: „Zapobiegnięcie skutkowi w postaci ingerencji w morfologię koryta rzecznej, poprzez odstąpienie od regulowania, bagrowania i eksploatacji rumowisk, zasypywania wyrw brzegowych oraz pozostawienie w rzece powalonych drzew”. Dla siedliska 3260 zaplanowano również działanie ochronne pod nazwą „Uzupełnienie stanu wiedzy”, polegające na poszukiwaniu i skartowaniu płatów siedliska w obszarze, dokonaniu oceny stanu ochrony i oceny zagrożeń oraz zaplanowaniu działań ochronnych i monitoringu.

10. Prosimy o weryfikację, czy w lokalnych warunkach przyrodniczych tego obszaru, koszenie jest właściwą metodą ochrony siedliska 6120? W większości sytuacji w Polsce murawy tego typu wymagają wypasu, a nie koszenia; koszenie powoduje natomiast ich degenerację i przekształcanie się w ubogie, ciepłe formy łąk świeżych. Gdyby było tak w rozpatrywanym obszarze, to działania obligatoryjne powinny polegać na użytkowaniu pastwiskowym lub kośno-pastwiskowym, a nie kośnym; również działania fakultatywne powinny określać reżim gospodarowania odpowiedni dla siedliska, nawet jeśli byłby on węższy niż wymogi odpowiedniego pakietu programu rolnośrodowiskowo-klimatycznego.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zakres prac działania obligatoryjnego na „Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych poprzez ekstensywne użytkowanie kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe”.

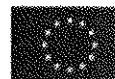
11. Odnośnie usuwania drzew i krzewów z torfowisk na gruntach leśnych, podmiotem zobowiązanym do realizacji zadania jest na podstawie art. 32 ust 4 ustawy o ochronie przyrody, właściwy miejscowo Nadleśniczy. Ustanowienie PZO jako aktu prawa

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

miejscowego powinno skutkować dostosowaniem planów urządzenia lasu do aktualnego prawa miejscowego przez ujęcie w/w zadań w programie ochrony przyrody.

Nadmieniam tu także, że na podstawie art. 13 ust 1 pkt 1 ustawy o lasach, obowiązkiem właścicieli lasów jest w szczególności zachowanie w lasach naturalnych bagien i torfowisk, co w szczególności należy rozumieć jako obowiązek ochrony czynnej bagien i torfowisk, zwłaszcza gdy służy ona usunięciu skutków zmian degeneracyjnych wywołanych dawniejszą działalnością człowieka, jak odwodnienie i zarośnięcie będące skutkiem odwodnienia.

Uwagę odrzucono. Zgodnie z zaleceniami Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań „Usuwanie nalotu drzew i krzewów” jest RDOŚ w Olsztynie na podstawie porozumienia z właściwymi terytorialnie Nadleśnictwami.

12. Czy inne torfowiska – poza rezerwatem – nie wymagają zablokowania odpływu wód?

Uwagę odrzucono. Dla wszystkich typów torfowisk zaplanowano działania ochronne mające na celu uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, polegające na poszukiwaniu i skartowaniu płatów siedliska w obszarze, dokonaniu oceny stanu ochrony i analizy zagrożeń oraz zaplanowaniu działań ochronnych i monitoringu. Pozwoli to na faktyczną ocenę odwodnienia tych siedlisk i zaplanowanie ewentualnych działań ochronnych, np. dotyczących zablokowania odpływu wód.

13. Według naszych doświadczeń, samo zaniechanie konserwacji i oczyszczania rowów, ani „progi z powalonych drzew” ani też zarzucanie rowów martwymi drzewami, chrustem itp., nie wystarczy dla zapobieżenia odwadniania torfowisk i borów bagiennych. Nawet pozornie zarośnięte rowy wciąż istotnie odwadniają torfowiska. Konieczne jest zablokowanie rowów w sposób szczelny, np. poprzez budowę szczelnych przegród drewnianych lub odcinkowe zasypywanie rowów; takie działania należy ująć w projekcie PZO.

Uwagę odrzucono. Dla wszystkich typów torfowisk zaplanowano działania ochronne mające na celu uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony, polegające na poszukiwaniu i skartowaniu płatów siedliska w obszarze, dokonaniu oceny stanu ochrony i analizy zagrożeń oraz zaplanowaniu działań ochronnych i monitoringu. Pozwoli to na faktyczną ocenę odwodnienia tych siedlisk i zaplanowanie ewentualnych działań ochronnych, np. dotyczących zablokowania odpływu wód.

14. Leśna strefa ekotonowa pozostawiana wokół torfowisk (a także wokół wód) powinna być w ogóle wyłączona z użytkowania. Nie powinno więc w ogóle być w niej potrzeby zrywki drewna.

Uwagę odrzucono. Zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu tworzy się, w ramach prowadzonych cięć rębnych, strefy przejściowe (ekotonowe), w których nie stosuje się zrębów zupełnych, tylko rębnie złożone. Działanie takie jest wystarczające dla zabezpieczenia torfowiska przed niepożądanymi czynnikami. Brak uzasadnienia (przykładu) na zanik torfowisk, spowodowany negatywnym wpływem stosowania zrywki i rębni złożonych. W przypadku części torfowisk, z uwagi na wiek otaczających je drzewostanów, czynnik ten nie wystąpi w okresie obowiązywania planu.

15. Siedlisko 91D0 powinno być w całości wyłączone z gospodarki leśnej. Wnosimy o takie zapisanie w planie. Bezzasadne staną się wówczas zapisy dot. modyfikacji gospodarki, w tym o nie wprowadzanie do borów bagiennych buka, dębu czerwonego itp. Relacje między brzozą i sosną w drzewostanach siedliska należy pozostawić do ukształtowania na drodze naturalnych procesów. Należy akceptować lokalne zamieranie drzewostanów w wyniku fluktuacji warunków wodnych.

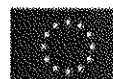
Uwagę odrzucono. Brak podstaw do wyłączenia z użytkowania całych zasobów siedliska w obszarze Natura 2000. Siedlisko to dobrze regeneruje się w ramach użytkowania, a nawet czasowe obniżenie jakości siedliska nie powinno wpływać na pogorszenie jego stanu ochrony. Użytkowanie, które wiąże się z odnowieniem gatunkami właściwymi dla danego przyrodniczego typu siedliska, nie stanowi zagrożenia dla zachowania siedliska w Obszarze.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

16. Dla siedliska 91E0 prosimy o rozważenia pozostawienia całych zasobów siedliska bez użytkowania gospodarczo-leśnego.

Uwagę odrzucono. Siedlisko to zachowuje dobrą jakość, zarówno przy zastosowaniu rębni złożonych, jak i zupełnych Ic. Brak zatem uzasadnienia dla wyłączenia całych zasobów siedliska z gospodarki leśnej. Należy pamiętać, że podstawowym sposobem ochrony w obszarach Natura 2000, jest zrównoważone użytkowanie jej zasobów przyrodniczych zapewniające stałą reprezentację danego siedliska w obszarze (faz rozwojowych). Rozwiązania, polegające na trwałym wyłączeniu z gospodarki leśnej, mogą być rozważane jedynie w sytuacji, kiedy to użytkowanie wiązałoby się z trwałą utratą siedliska przyrodniczego w obszarze. Odnawianie gatunkami właściwymi dla danego siedliska przyrodniczego, pozostawianie martwego drewna, zróżnicowanie faz rozwojowych danego siedliska w obszarze, z jednej strony w sposób wystarczający zapewnia istnienie siedliska, a z drugiej strony umożliwia jego gospodarcze wykorzystanie.

17. Dla odbudowy zasobów martwego drewna w leśnych siedliskach przyrodniczych potrzebne jest także konsekwentne pozostawianie wykrotów i złomów. Konieczne jest też pozostawienie nienaruszonych fragmentów drzewostanu (nie mniej niż 5-10% jego powierzchni) podczas użytkowania rębnych drzewostanów, tak by pozostawione drzewa miały szansę osiągnąć wiek, rozmiary i cechy drzew starych, a docelowo dostarczyć zasobów martwego drewna wielkowymiarowego. W PZO należałoby wyraźnie ustalić taką zasadę.

Wątpliwości budzi zapis ograniczający pozostawianie martwego drewna „z uwzględnieniem ergonomii – za wyjątkiem koniecznych zabiegów wynikających z zakresu ochrony lasu”. Obawiamy się, że przesłanki te są i będą nadużywane, wspólnie nie usuwa się bowiem martwych i zamierających drzew z lasu z innych przyczyn, a jednak ilość martwego drewna w polskich lasach państwowych pozostaje na niezadowalającym poziomie i – w przeciwieństwie do innych parametrów taksacyjnych drzewostanów – nie poprawia się. Wnioskujemy, by bardziej doprecyzować przesłanki odstępstw – „z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych”.

Uwagę odrzucono. Cytowany zapis nie pojawia się w zarządzeniu w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka. Dla siedlisk 9170, 91D0, 91E0 zaplanowano działania ochronne mające na celu pozostawianie w drzewostanie martwego drewna „Zapobiegnięcie skutkowi w postaci zubożenia siedliska, poprzez pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz niewycinanie drzew zamierających, z wyłączeniem czynnego posuszu zagrażającego trwałości lasu, z uwzględnieniem przepisów BHP oraz zdrowia i bezpieczeństwa ludzi.”.

18. Elementem ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130 i 9170 powinno być pozostawienie niektórych drzewostanów tych siedlisk przyrodniczych, także poza rezerwatem Las Warmiński, jako nie użytkowanych tzw. lasów referencyjnych. W ramach prac nad PZO należy ustalić, ile i jakie powierzchnie leśne w ramach w/w typów siedlisk przyrodniczych zostały już wybrane jako powierzchnie referencyjne przez nadleśnictwa (ta praktyka jest bowiem już stosowana, jako wymóg certyfikatu FSC), a następnie – jako działanie ochronne – należy wskazać w razie potrzeby uzupełnienie tej sieci.

Uwagę uwzględniono częściowo. Siedliska 9110 oraz 9130 nie są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka. Dla siedliska 9170 dodane zostało działanie ochronne dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony – zakres prac: „Rozpoznanie sieci powierzchni referencyjnych w obrębie siedliska i jej uzupełnienie (w razie potrzeby) o dodatkowe powierzchnie niezbędne do wyłączenia z użytkowania rębnych”, miejsce realizacji: „cały obszar Natura 2000”, termin wykonania: „W ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu”, podmiot odpowiedzialny: „RDOŚ w Olsztynie”.

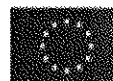
19. Rębnie II-V to nie tylko rębnie częściowe, ale rębnie częściowe, gniazdowe, stopniowe i przerębne. Jako sposoby gospodarowania w borach chrobotkowych można rozważyć

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

rębnię V, II lub rębnie IVd wykonywaną w formie mozaiki cięć częściowych i kilkunastorowych nieregularnych zrębów – natomiast rębnie gniazdowe (III) się do tego nie nadają.

Uwagę odrzucono. Chcąc chronić bory chrobotkowe należy doprowadzić do wywołania (czy też powrotu) do warunków glebowo-siedliskowych, które warunkują powstanie i czasowe funkcjonowanie tego siedliska tj. brak warstwy organicznej (poziom O) oraz spadek zawartości materii organicznej i kwasowości hydrolitycznej w poziomie próchnicznym (poziom AEes, ApEes Ain, itp.). Rozwiązaniem umożliwiającym występowanie *Cladonio-Pinetum*, mogą być zręby zupełne (rębnia Ia) oraz nie wprowadzanie odnowień przez 5 lat (okres dopuszczalny prawem), następnie odnowienie w luźnej więźbie z pozostawieniem na powierzchni luk o powierzchni 1-3 arów, a następnie zabiegi pielęgnacyjne opóźniające moment zwarcia i modelujące luki w drzewostanie. Celem powyższego działania byłby rozkład materii organicznej, jaka została „wyprodukowana” przez rosnący dotychczas drzewostan i tym samym ponowne uruchomienie procesu regeneracji, którego elementem (etapem) są bory chrobotkowe. Takie działanie mogłoby być wykonane w ramach prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej. Zmieniono zakres prac działania ochronnego nr 61 na „Preferowanie rębni złożonych (II-V), usuwanie całości drewna pozostałego po zabiegach pielęgnacyjnych, nie wprowadzanie podszytów. Dążenie do utrzymania/uzyskania zwarcia nie większego niż 70%”.

20. *Czy w obszarze w ogóle potrzebne są „prace utrzymaniowe” na ciekach? Zamiast – dla ochrony piskorza i kozy – je modyfikować, może właściwsze byłoby po prostu ich zaniechanie, ew. ograniczenie tylko do wskazanych w planie odcinków cieków, gdzie są rzeczywiście potrzebne.*

Uwagę odrzucono. Zgodnie z pismem Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie, znak: MUW.MR.0703-6-7/14, z dnia 14 listopada 2014 r. wnioskuje się o dodanie do działania ochronnego dla piskorza i kozy zapisu „Nie dotyczy robót melioracyjnych koniecznych do wykonania ze względu na wystąpienie sytuacji zagrożenia zdrowia i życia ludzi i ich mienia. Wykonanie robót inwestycyjnych będzie możliwe po uzyskaniu odrębnych decyzji RDOŚ”. W odniesieniu do cieków znajdujących się w zarządzie Marszałka Województwa, Zarząd Melioracji wykonuje jedynie najpilniejsze, jak najmniej ingerujące w koryto rzeki roboty utrzymaniowe. Prace utrzymaniowe (głównie koszenie) są wykonywane w razie konieczności na obszarze Natura 2000 po uprzednim uzyskaniu zgody RDOŚ Olsztyn.

21. *Niezrozumiały jest zapis „o ile to możliwe ograniczenie rębni zupełnych”. Zapis ten, jako niekonkretny, nie jest zgodny z zasadami techniki prawodawczej. Kto bowiem miałby rozstrzygać, czy „jest to możliwe”?*

Ponadto, zamiana rębni zupełnej na inną albo odstąpienie od jej wykonania jest zawsze możliwa; leży to bowiem w kompetencjach nadleśniczego. Wskazówka gospodarcza Rb I zapisana w planie urzędnika lasu nie obliuguje do wykonania rębni zupełnej.

Uwagę uwzględniono. Zastosowano zapis: „Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych, zapobiegnięcie skutkowi w postaci nadmiernej wycinki drzew, poprzez ograniczenie stosowania rębni zupełnych”

II Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie

1. *Działanie planowane dla piskorza i kozy – modyfikacja działań związanych z utrzymaniem obiektów wodnych. Wskazane jest prowadzenie prac odcinkami ze względu na małą mobilność przedmiotu ochrony bądź wykonując je na jednym z brzegów kanału, a dopiero w roku kolejnym na drugim brzegu. Termin wykonania – cały okres obowiązywania PZO. Miejsce realizacji – cały obszar Natura 2000.*

Wnioskuje się o dodanie zapisu „Nie dotyczy robót melioracyjnych koniecznych do wykonania ze względu na wystąpienie sytuacji zagrożenia zdrowia i życia ludzi i ich mienia. Wykonanie robót inwestycyjnych będzie możliwe po uzyskaniu odrębnych decyzji RDOŚ”.

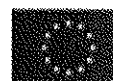
Informujemy, że w odniesieniu do cieków znajdujących się w zarządzie Marszałka Województwa, Zarząd Melioracji wykonuje jedynie najpilniejsze, jak najmniej ingerujące w koryto rzeki roboty utrzymaniowe. Prace utrzymaniowe (głównie koszenie) są

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

wykonywane w razie konieczności na obszarze Ostoi (po uprzednim uzyskaniu zgody RDOŚ Olsztyn).

Uwagę odrzucono. Prace melioracyjne dopuszczalne na zasadach ogólnych, określonych w przepisach odrębnych. W zależności od zakresu planowanych prac konieczne może być uzyskanie właściwych zezwoleń, np.: decyzji o warunkach prowadzenia działań, w tym przed uzyskaniem tej decyzji przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, decyzji środowiskowej. Wprowadzenie proponowanego zapisu powielaloby jedynie istniejące przepisy prawne.

2. *Działania fakultatywne polegające na renaturyzacji cieków wodnych oraz odtworzenie zabagnienia poprzez podniesienie poziomu wody.*

Po pierwsze budowa piętrzeń nie może być nazwana renaturyzacją cieku. Renaturyzacja cieku jest działaniem odwrotnym – likwidacja wszelkich urządzeń piętrzących, udroźnienie rzeki i doprowadzenie jej do stanu pierwotnego.

Dodatkowo informuję, że wszelkie działania inwestycyjne planowane na obszarze poszczególnych Jednolitych Części Wód Powierzchniowych muszą być ocenione i zaakceptowane w dokumentach strategicznych (m.in. w Planach gospodarowania wodami).

Dopiero pozytywna ocena danego projektu daje możliwość jego realizacji.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono nazwę działania ochronnego nr 76 na „Poprawa warunków hydrologicznych”. Zaplanowanie wskazanego działania PZO, jako służącego ochronie siedlisk żółwia błotnego, nie stoi w kolizji z procedurą zatwierdzania działań inwestycyjnych planowanych na obszarze poszczególnych Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, wskazuje zaś na potrzebę jego realizacji.

III Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

1. *Uwaga do załącznika nr 4 do zarządzenia – dla przedmiotów ochrony 3140, 3150, 3160, 9110 jako jeden z celów działań ochronnych wskazano utrzymanie minimalnych powierzchni siedlisk. Podanie tak dokładnych powierzchni nie jest rozsądne i potrzebne - jakiegokolwiek nawet minimalne zmiany (in minus) w powierzchni siedlisk będą powodować, że cel nie zostanie osiągnięty.*

Uwagę uwzględniono. Zapisy o utrzymaniu minimalnych powierzchni siedlisk zostały usunięte.

2. *Uwaga do załącznika nr 4 do zarządzenia – dla przedmiotów ochrony 9170 i 91E0 proponuje się przeformułowanie zapisów celów działań ochronnych - to nie wskaźniki mamy poprawiać, ale stan siedliska. Wskaźniki mówią nam tylko jak daleko jesteśmy od tego celu. Proponuje się zapis np.: „stopniowe zwiększanie ilości martwego drewna do ... (tutaj podać wartość np. dla wskaźnika FV)”.*

Uwagę uwzględniono. Jako cel działań ochronnych wskazano: „1. Stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska do właściwego (FV) stanu ochrony, 2. Stopniowe zwiększenie ilości martwego drewna do 20m³/ha (cel długofalowy, wykraczający poza okres obowiązywania PZO), w okresie obowiązywania PZO zwiększenie ilości martwego drewna do 10 m³/ha”.

3. *Uwaga do załącznika nr 4 do zarządzenia – W przypadku celu „Utrzymanie właściwego (FV) stanu ochrony” m.in. dla 3140, 3150, 3160 proszę dodać „obecnego”.*

Uwagę uwzględniono. Zapisy zmieniono zgodnie ze wskazaniem

4. *Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do przedmiotów ochrony 3140 oraz 3150, do działań nr 1 i 2 – zmiana sposobu połowu ryb i wędkarstwa, proszę o zmianę podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie na „Użytkownik rybactwa na podstawie umowy z RDOŚ w Olsztynie”.*

Uwagę uwzględniono. Podmiot odpowiedzialny został zmieniony.

5. *Uwaga do załącznika nr 5 do Zarządzenia – dla przedmiotu ochrony 3260, w zakresie działania nr 8 znajdują się zakazy. Proszę o przeformułowanie zapisu.*

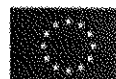
Uwagę uwzględniono. Zapisy zostały przeformułowane na: „Zapobiegnięcie skutkowi w postaci ingerencji

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

w morfologię koryta rzecznego, poprzez odstąpienie od regulowania, bagrowania i eksploatacji rumowisk, zasypywania wywrw brzegowych oraz pozostawienie w rzece powalonych drzew”.

6. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do przedmiotu ochrony 3260, do działania nr 9 „Ograniczenie mechanicznego niszczenia siedliska – wyłącznie rzeki z użytkowania turystycznego (spływów kajakowych)”. Na jakiej podstawie RDOŚ ma to zrobić – tzn. w jakim trybie? Nie wydaje się aby leżało to w kompetencjach RDOŚ (poza wyznaczeniem rezerwatu przyrody). Proponowane jest poszukanie alternatywy np. zmiany wskazania do zmian zapisów w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego lub alternatywnych działań jak kanalizacja ruchu turystycznego.

Uwagę uwzględniono częściowo. Wskazane działanie dotyczy odcinka rzeki w granicach rezerwatu przyrody „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego”. Realizowane będzie przez RDOŚ poprzez wyłączenie udostępnienia turystycznego dla spływów kajakowych na tym odcinku i nie wydawanie stosownych zezwoleń. Dla zwiększenia czytelności zapisu zmodyfikowano zapis w kolumnie „Miejsce realizacji” na następujący: „Rzeka Łyna w granicach rezerwatu „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego” na odcinku od jeziora Ustrzych w dół rzeki do granicy rezerwatu koło miejscowości Rus”.

7. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych. W przypadku wszystkich działań ochronnych nie związanych z gospodarką leśną jako podmiot odpowiedzialny powinno się wskazać „Właściwe terytorialnie Nadleśnictwa na podstawie umowy z RDOŚ”.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono podmioty odpowiedzialne za wykonanie działań ochronnych nie związanych z gospodarką leśną wprowadzając zapis „Właściwe terytorialnie Nadleśnictwa na podstawie porozumienia z RDOŚ”.

8. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do działań ochronnych nr 43 i 53 dla przedmiotów ochrony 9170, 91E0. Czy wyłączenie drzewostanów z gospodarki leśnej ma być stałe czy tylko na czas trwania PZO? Procedura będzie inna w tych dwóch przypadkach. Uwaga do zapisu „wyznaczenie obszaru ochrony ścisłej”. Ponieważ wyznaczanie obszarów ochrony ścisłej leży w gestii RDOŚ, a nie Nadleśnictwa (jak zostało wskazane w kolumnie „podmiot odpowiedzialny za wykonanie”) proponuje się zapis o braku wskazówek gospodarczych lub o wyłączeniu drzewostanów z gospodarki leśnej.

Uwagę uwzględniono. W zakresie prac działań 43 i 53 zmieniono zapis: „Wyznaczenie obszaru ochrony ścisłej” na „Wyłączenie drzewostanów z gospodarki leśnej – utrzymanie ochrony biernej w płatach siedliska...”. Działania te będą obowiązywały przez okres dłuższy niż okres obowiązywania niniejszego planu zadań ochronnych, ponieważ są tożsame z działaniami zaplanowanymi dla rezerwatu „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego”, dla którego zostanie ustanowiony plan ochrony.

9. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do działania nr 61 dla przedmiotu ochrony 91T0. W kolumnie „Zakres prac” zastosowano zapis „Stosowanie rębni częściowych (II-V)”. Wg obowiązującego podziału nazewnictwa tylko rębnie II są częściowe -Może chodziło o rębnie złożone?

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zakres prac działania ochronnego nr 61 na „Preferowanie rębni złożonych (II-V)...”

10. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do działań ochronnych nr 76, 77, 78, 79 dla żółwia błotnego. Podział na zadania fakultatywne/obligatoryjne jest stosowany tylko w przypadku terenów, na których mogą być stosowane dopłaty rolnośrodowiskowe. Sugeruję zmianę zapisu na „w ramach potrzeb” lub zrezygnowanie z istniejącego sformułowania.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis w działaniach ochronnych nr 76, 77, 78, 79. Zamiast „zadanie fakultatywne” użyto sformułowania „w ramach potrzeb”.

INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

11. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do działania nr 81 dla żółwia błotnego „Ograniczenie nowej zabudowy”. To działanie powinno raczej być zapisane jako wskazanie zmian do studium i planów zagospodarowania przestrzennego. Można też zapisać to działanie jako utrzymanie dotychczasowego (jeżeli jest korzystne) sposobu użytkowania terenu.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono nazwę działania nr 81 na „Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenu”, a zakres prac na „zapobiegnięcie skutkowi w postaci utraty siedlisk gatunku w wyniku budowy nowych budynków mieszkalnych, gospodarczych i rekreacyjnych poprzez utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenu”.

12. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, do działania nr 84 dla żółwia błotnego. Czy podmiot odpowiedzialny za wykonanie (wskazano „właściciel, dzierżawca lub zarządca terenu”) na pewno ma odpowiednie pozwolenia łowieckie? Może wskazać odpowiednie koła łowieckie w porozumieniu z RDOŚ?

Uwagę uwzględniono. Jako podmiot odpowiedzialny za działanie ochronne nr 84 wskazano „właściwe terytorialnie koła łowieckie lub ośrodki hodowli zwierzyny na podstawie porozumienia z dzierżawcą danego obwodu łowieckiego”.

13. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia. Proszę o nie stosowanie formy biernej w działaniach ochronnych. Proszę o przeformułowanie zapisów na formę czynną.

Uwagę uwzględniono. Zapisy zostały przeformułowane.

14. Proszę poprawić literówki w zarządzeniu.

Uwagę uwzględniono. Błędy zostały poprawione.

15. Proszę uzupełnić załącznik nr 3 – kolumnę „zagrożenia potencjalne” dla przedmiotów, dla których nie zdefiniowano zagrożeń potencjalnych.

Uwagę uwzględniono. Tabela została uzupełniona.

16. Proszę uzupełnić załącznik nr 4 – cele działań ochronnych dla przedmiotów ochrony, dla których istnieje potrzeba uzupełnienia stanu wiedzy.

Uwagę uwzględniono. Tabela została uzupełniona.

17. Dlaczego za działanie ochronne „wypas i koszenie” odpowiedzialny jest „Wykonujący prawa właścicielskie na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie” skoro jest to działanie fakultatywne?

Wyjaśnienie. Zapis ten powstał w oparciu o uwagi Nadleśnictwa Olsztynek, które poinformowało, że na terenie Nadleśnictwa, ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe, których dotyczy zadanie, znajdują się w obszarze rezerwatu Bagno Nadrowskie. Wnioskowano o wprowadzenie zapisu, że podmiotem odpowiedzialnym będzie RDOŚ w Olsztynie, a wykonanie zadania nastąpi po podpisaniu porozumienia między RDOŚ w Olsztynie, a Nadleśnictwem.

18. Uwaga do działania nr 49 „Wylączenie drzewostanów z użytkowania” - Czy przypadkiem w rezerwach przyrody z zasady nie prowadzi się gospodarki leśnej?

Uwagę uwzględniono. Formę bierną działania przeformułowano na formę czynną. Zastosowano zapis: „Kontynuowanie ochrony biernej w płatach siedliska w rezerwacie „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego”, znajdujących się we właściwym stanie ochrony.”

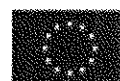
19. Uwaga do działań ochronnych dla przedmiotów ochrony traszka grzebieniasta i kumak nizinny. Jako zagrożenie istniejące jest osuszanie – dlaczego nie ma działań ochronnych a jedynie inwentaryzacja gatunku?

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wyjaśnienie. W zakresie prac działań zapisano zaplanowanie ewentualnych działań ochronnych po zinwentaryzowaniu istniejących miejsc rozrodu gatunków, wskazaniu najliczniejszych stanowisk oraz dokonaniu oceny stanu ochrony gatunków na poszczególnych stanowiskach.

IV Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie

1. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniu nr 11 jako podmiot odpowiedzialny wpisać „RDOŚ w Olsztynie w porozumieniu z nadleśnictwami i po zapewnieniu środków finansowych”.

Uwagę uwzględniono częściowo. Zmieniono podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania ochronnego na: „Właściciele terytorialnie Nadleśnictwa na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie”. Zgodnie z wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w zarządzeniu nie można warunkować wykonania działań od pozyskania środków finansowych.

2. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniach nr 12 i 17 dopisać do podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie „po uzyskaniu środków zewnętrznych”.

Uwagę odrzucono. Zgodnie z wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań obligatoryjnych jest „Właściciel, dzierżawca, posiadacz lub zarządca terenu”, natomiast odpowiedzialnym za wykonanie działań fakultatywnych jest „Zarządca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa lub w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie”.

3. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniach nr 22, 26, 31 i 36 w zakresie prac dopisać na końcu pierwszego zdania „podczas planowanych cięć ujętych w PUL”.

Uwagę uwzględniono. Zakres prac działań 22, 26, 31 i 36 został zmodyfikowany.

4. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniu nr 41 w zakresie prac dopisać „w ramach zaplanowanych działań gospodarczych”.

Uwagę uwzględniono. Zakres prac działania 41 został uzupełniony o zapis: „Działanie realizować w ramach zaplanowanych działań gospodarczych”.

5. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, w działaniu nr 59 dopisać do zakresu prac: „podczas wykonywania planowych zabiegów gospodarczych ujętych w PUL”.

Uwagę uwzględniono. Zakres prac działania 59 został uzupełniony o zapis: „Działanie realizować podczas wykonywania planowych zabiegów gospodarczych ujętych w PUL”.

6. Uwaga do załącznika nr 5 do zarządzenia, w zadaniu nr 61 w zakresie prac zamiast słowa „stosowanie” użyć słowa „preferowanie”.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zakres prac działania ochronnego nr 61 na „Preferowanie rębni złożonych (II-V)...”

V Nadleśnictwo Nidzica

1. W działaniu ochronnym nr 16 „Usuwanie nalotu drzew i krzewów” dla siedliska 6510 niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) zaplanowano na gruntach położonych w obrębie gospodarstw rolnych wycinkę drzew i krzewów, aż do uzyskania pokrycia <1% (z usunięciem biomasy poza płat siedliska).

Wyszczególniono 2 wydzielania na terenie Nadleśnictwa Nidzica, gdzie zadanie to miałyby być realizowane. Jednak, jak wynika z opisów taksacyjnych, wydzielania 96A a i b położone w leśnictwie Kurki stanowią drzewostany (Ol) w wieku 61 lat (skład gatunkowy –

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

odpowiednio 8Ol 2Brz oraz 9Brz 1Ol). Nie jest możliwa realizacja przedmiotowego zadania na wskazanych działkach. Nadleśnictwo Nidzica wnosi o wykreślenie tych wydzieleń z zadania nr 16.

Uwagę uwzględniono. Wydzienienia 96A a i b położone w leśnictwie Kurki zostały usunięte jako miejsce realizacji działania ochronnego nr 16.

2. *Działania nr 74 i 75 „Utworzenie oczek wodnych” obejmuje pogłębienie istniejących zagłębień w celu utworzenia zbiorników wodnych.*

W zadaniach tych ujęte są obiekty hydrotechniczne już wykonane (oddz. 180b, 180c, 180g, 183f, 184b, 199b, 166j). Zostały one zrealizowane w ramach funduszy europejskich z programu POIiŚ przez Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków w latach 2012-2014. Nadleśnictwo Nidzica wnosi o wykreślenie ww. wydzieleń z działań 74 i 75.

Ponadto Nadleśnictwo Nidzica zwraca się z prośbą o odniesienie się do potrzeby budowania kolejnych 5 obiektów hydrotechnicznych (oddz. 142h, 154h, 154g, 165f, 165i). Dotychczas wykonano na terenie Nadleśnictwa Nidzica 13 stawów i 1 groblę, dzięki której spiętrzona woda utworzyła stałe rozlewisko. Ponadto na gruntach Nadleśnictwa Nidzica istnieją inne zbiorniki, mogące być potencjalnymi siedliskami omawianego przedmiotu ochrony. Zasadnym jest prowadzenie obserwacji, czy obiekty te są wykorzystywane przez żółwia. Zdaniem tut. Nadleśnictwa przede wszystkim należy skupić się na utrzymaniu i poprawie stanu łęgówisk żółwia, co realizowane będzie przez usuwanie krzewów i nalotów drzew na skarpach zlokalizowanych w sąsiedztwie już wybudowanych zbiorników wodnych.

Uwagę uwzględniono. Działanie ochronne nr 75 zostało usunięte. Działanie 74 zostało zmodyfikowane. Zakres prac zapisano jako: „Pogłębienie istniejących zagłębień w celu utworzenia 5 oczek wodnych”, a miejsce realizacji: „Oddziały 142h, 154h, 154g, 165f, 165i”. Dodano działanie ochronne pod nazwą „Budowa obiektów hydrotechnicznych”, zakres działania: „Budowa 5 obiektów hydrotechnicznych w celu utrzymania i poprawy stanu łęgówisk żółwia”, miejsce realizacji: „oddz. 142h, 154h, 154g, 165f, 165i Nadleśnictwo Nidzica”, termin wykonania: „W ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu”, podmiot odpowiedzialny: „RDOŚ w Olsztynie na podstawie porozumienia z Nadleśnictwem Nidzica”. W planie znajduje się działanie ochronne „Poprawa siedliska na potencjalnym łęgówisku” polegając na wycięciu krzewów i drzew z usunięciem korzeni i wierzchniej warstwy gleby na terenie Nadleśnictwa Nidzica.

3. *Działanie nr 84 „Utrzymanie na niskim poziomie populacji lisa” obejmuje odstrzał redukcyjny lisa (całoroczny) minimum 5 sztuk rocznie na każdym stanowisku. Jako odpowiedzialnego wpisano właściciela, dzierżawcę lub zarządcę terenu.*

Należy pamiętać, że uprawnieni do odstrzału są tylko członkowie PZŁ i zgodę musi wyrazić dzierżawca danego obwodu łowieckiego. Związane jest to z wymiernymi kosztami, jakie będą ponosić myśliwi realizując to zadanie. Są to koszty amunicji i dojazdu do łowisk. Jeśli zadanie to zostanie w takiej konstrukcji – należy wpisać RDOŚ w Olsztynie jako partycypującego w kosztach lub zadanie powinno być wykonywane na jej zlecenie.

Uwagę uwzględniono. Jako podmiot odpowiedzialny za działanie ochronne nr 84 wskazano „Właściwe terytorialnie koła łowieckie lub ośrodki hodowli zwierzyny na podstawie porozumienia z dzierżawcą danego obwodu łowieckiego”.

VI Nadleśnictwo Nowe Ramuki

1. *Ustalenie działań ochronnych, przedmiot ochrony 6510 Nizowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie, działanie nr 17 „Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych poprzez użytkowanie kośne” – podano wydzienienia (293j, 364d), na których rodzaj powierzchni w SILP figuruje jako drzewostan o udziale: 9So 1Św w wieku 73 lat lub zadrzewienie o udziale 5Św 3Md 2So w wieku 25 lat, więc nie mogą być użytkowane kośnie.*

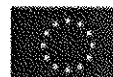
Uwagę uwzględniono. Wydzienienia 293j, 364d zostały usunięte jako miejsce realizacji działania ochronnego nr 17.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

2. *Ustalenie działań ochronnych, przedmiot ochrony 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, działanie nr 53 „Wylączenie drzewostanów z gospodarki leśnej poprzez wyznaczenie obszaru ochrony ścisłej w rezerwacie przyrody „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego”” – wydzielanie „215I” nie istnieje w opisie taksacyjnym Nadleśnictwa, więc nie może zostać włączony do ochrony ścisłej.*

Wydzielenia: 119g, 217a, 461b, 462c, d, f, 463b, 639a, 672g, o, 750g, h według projektu planu ochrony rezerwatu zaliczają się do strefy ochrony ścisłej, natomiast pozostałe nie są przewidziane do włączenia. Z racji dużego znaczenia oraz szczegółowego przygotowania planu ochrony rezerwatu sugerujemy dostosowanie działań ochronnych zawartych w PZO do planu ochrony rezerwatu. Istotne jest, aby oba plany były zgodne.

Uwagę uwzględniono. W zakresie prac działania 53 zmieniono zapis: „Wyznaczenie obszaru ochrony ścisłej” na „Wylączenie drzewostanów z gospodarki leśnej – utrzymanie ochrony biernej w płatach siedliska”. Zaplanowane działanie jest tożsame z działaniami zaplanowanymi dla rezerwatu „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego”, dla którego zostanie ustanowiony plan ochrony. Wydzielenie 215I zostało błędnie przypisane do Nadleśnictwa Nowe Ramuki, poprawiono lokalizację wydzielenia do Nadleśnictwa Olsztyn. Jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie wpisano Nadleśnictwo Nowe Ramuki, Nadleśnictwo Olsztyn.

VII Nadleśnictwo Olsztyn

1. *Uwaga do załącznika nr 5 dla przedmiotu ochrony 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olchowe i jesionowe – z uwagi na małą powierzchnię, nieregularny kształt oraz specyfikę wprowadzanych gatunków wnosimy o stosowanie rębni zupełnej.*

Uwagę odrzucono. W działaniu nr 52 dopuszczone jest stosowanie rębni zupełnych. Zapis mówi: „Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych, zapobiegnięcie skutkowi w postaci nadmiernej wycinki drzew, poprzez ograniczenie stosowania rębni zupełnych”.

2. *Uwaga do załącznika nr 5 dla przedmiotu ochrony 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą i 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska – z uwagi na bardzo trudne warunki terenowe i brak dostępu wnosimy o odstąpienie od wycinki drzew i krzewów z usunięciem ich poza teren siedliska.*

Uwagę odrzucono. Usuwanie drzew i krzewów jest jedną z metod ochrony torfowisk, w tym w obszarze Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka. Na torfowisko las wkracza bardzo szybko, co eliminuje światłolubne gatunki runa i całe zbiorowiska otwartych przestrzeni. Brak tego działania doprowadzić może również do bardzo wydajnej transpiracji, która efektywnie przyczynia się do obniżenia wilgotności gleby. Kolejnym negatywnym skutkiem jest penetracja podłoża poprzez rozrastający się system korzeniowy, co w konsekwencji intensyfikuje proces murszenia torfu. Ekologicznymi skutkami takiego oddziaływania są m.in. sukcesywne pogarszanie się warunków glebowych, wodnych i świetlnych, postępujące ubożenie flory właściwej dla siedliska oraz stopniowa transformacja roślinności nieleśnej w kierunku rozwoju zbiorowisk leśnych.

3. *Uwaga do całości dokumentu – zawarte w zarządzeniu siedliska i ich lokalizacja są częściowo zgodne z opracowaniem „Charakterystyka fitosocjologiczna Nadleśnictwa Olsztyn” (2013). Warstwa zbiorowisk roślinnych została przesłana wykonawcy PZO drogą elektroniczną w dniu 27.01.2014 r.*

Uwagi nie rozpatrywano. Uwaga jest zbyt ogólna i uniemożliwia odniesienie się do niej.

VIII Nadleśnictwo Olsztynek

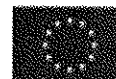
1. *W działaniu ochronnym nr 8 „Usuwanie nalotu drzew i krzewów” zaplanowano wycinkę drzew i krzewów do maksymalnego pokrycia 20%. Przy podmiocie odpowiedzialnym za wykonanie zadania napisano, że właściwe terytorialnie Nadleśnictwa. Wnioskujemy o zapis, że podmiotem odpowiedzialnym będzie RDOŚ, a wykonanie zadania nastąpi po podpisaniu porozumienia między RDOŚ, a Nadleśnictwami tak jak przy zadaniu np. nr 25.*

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Uwagę uwzględniono. Zmieniono podmiot odpowiedzialny za wykonanie działania ochronnego nr 11 (omyłkowo wskazane przez Nadleśnictwo Olsztynek jako działanie nr 8) na: „Właściwe terytorialnie Nadleśnictwa na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie”.

2. *W zadaniu ochronnym nr 9 „Wypas i koszenie” jako działanie obligatoryjne zaplanowano zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych poprzez użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe. Na terenie Nadleśnictwa Olsztynek ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe, których dotyczy zadanie, znajdują się w obszarze rezerwatu Bagno Nadrowskie. Działania na terenie rezerwatu są podejmowane w miarę pozyskania zewnętrznych środków finansowych. Wnioskujemy o określenie kwoty niezbędnej do wykonania zadania oraz zapis, że podmiotem odpowiedzialnym będzie RDOŚ, a wykonanie zadania nastąpi po podpisaniu porozumienia między RDOŚ, a Nadleśnictwem.*

Uwagę uwzględniono. Jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań obligatoryjnych wskazano „Wykonujący prawa właścicielskie na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie”.

3. *W działaniu ochronnym nr 25 „Usuwanie nalotu drzew i krzewów” zaplanowano wycinkę drzew i krzewów. W przypadku Nadleśnictwa Olsztynek zaplanowano taką wycinkę w wydzieleniu 202k, w strefie ochrony całorocznej kani czarnej. Zgodnie z decyzją powołującą strefę, znak sprawy WOPN-OOP.6442.1089.2012.MJ.2 zabrania się wycinania drzew lub krzewów w okresie całego roku. Wnioskujemy zatem o sprostowanie tego zapisu, żeby plan zadań ochronnych był zgodny z decyzją powołującą strefę.*

Uwagę uwzględniono. W kolumnie „Miejsce realizacji” zostało zaznaczone, że wydzielenie 202k jest wyłączone z działania ochronnego.

4. *W działaniach ochronnych nr 34 i 35 „Usuwanie nalotu drzew i krzewów” oraz „Wykaszanie lub ścinanie gatunków szuwarowych” zaplanowano działania w strefie ochrony całorocznej i okresowej kani czarnej. Wnioskujemy o sprostowanie zapisu jak w punkcie 3.*

Uwagę uwzględniono. W kolumnie „Miejsce realizacji” zostało zaznaczone, że działanie nie obowiązuje w całorocznej strefie ochronnej kani czarnej na terenie Nadleśnictwa Olsztynek. Natomiast w strefie częściowej działanie jest dopuszczalne poza okresem ochronnym kani czarnej. Działanie to stworzy dodatkowo potencjalne miejsce żerowiskowe dla tego gatunku.

5. *W działaniu ochronnym nr 8 zaplanowanym dla utrzymania stanowisk żółwia błotnego, błędnie wpisano nazwę leśnictwa. Powinno być leśnictwo Maróz.*

Uwagę uwzględniono. W działaniu ochronnym nr 78 (omyłkowo wskazane przez Nadleśnictwo Olsztynek jako działanie nr 8) zmieniono błędną nazwę leśnictwa z „Marózek” na „Maróz”.

6. *Prosimy o wyjaśnienie kwestii porozumień zawieranych przez RDOŚ z Nadleśnictwami, o których mowa w PZO. Co będą obejmowały takie porozumienia i kiedy będą zawierane?*

Wyjaśnienie. Porozumienia będą zawierane przed realizacją działań ochronnych i obejmować będą zakres prac przewidzianych do realizacji w ramach działania ochronnego oraz zakres zadań i obowiązków każdej ze stron.

IX Nadleśnictwo Jedwabno

1. *Nr działania 11, 12, 17 – dopisać do podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie: „po uzyskaniu środków zewnętrznych”*

Uwagę odrzucono. Zgodnie z wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w zarządzeniu nie można warunkować wykonania działań od pozyskania środków finansowych.

2. *Nr działania 22, 26, 31, 36 – w zakresie prac dopisać na końcu pierwszego zdania: „podczas wykonywania planowych cięć ujętych w PUL”.*

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono wnioskowane zapisy.

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

3. Nr działania 41 – w zakresie prac dopisać: „w ramach zaplanowanych działań gospodarczych”

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono wnioskowany zapis.

4. Nr działania 59 – dopisać do zakresu prac: „podczas wykonywania planowych zabiegów gospodarczych ujętych w PUL”

Uwagę uwzględniono. Wprowadzono wnioskowany zapis.

Wniesione uwagi i wnioski zostały uwzględnione w treści projektu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sposób powyżej wskazany.

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Olsztynie

[Signature]
z up. Agnieszki Miodzierny
Naczelnik Wydziału
Ocen Oddziaływania na Środowisko

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

